

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

1

Том 1

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Kuzmin Eduard

TOWARDS THE DESIGN OF A SYSTEM OF PUNISHMENTS IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW	233
---	-----

Мануйлова Катерина Вікторівна

ЮРИСДИКЦІЙНІ ТА НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	235
---	-----

Цибульська Ольга Юрійвна

ЩОДО ПИТАННЯ НЕДОТРИМАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕРЕЗ РЕЛІГІЙНІ ПЕРЕКОНАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	238
--	-----

Войтович Павло Петрович

ПРАВО НА УЧАСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.	241
---	-----

Hryb Anna

INTERNATIONAL PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE INFORMATION SOCIETY	244
---	-----

Плотніков Олексій Вікторович

УХВАЛЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ПРО ДЕЯКІ ВИДИ ЗВИЧАЙНОЇ ЗБРОЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КРОК В ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ОБМЕЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕЯКИХ ВИДІВ ОЗБРОЄНЬ В БОЙОВИХ ДІЯХ.	247
--	-----

Федорова Тетяна Сергіївна

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО У СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ УКРАЇНИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	250
--	-----

Hrebeniuk Dmytro

THE DISCUSSION AROUND THE DEFINITION OF «EUROCRIME»	252
---	-----

Бірюков Руслан Миколайович

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛІВ ДО КОНВЕНЦІЇ ПРО ЄВРОПОЛ	255
---	-----

Бондарюк Ольга Олегівна

ПРОБЛЕМАТИКА В ПРОЦЕДУРІ ПОВЕРНЕННЯ ВИКРАДЕНИХ ДІТЕЙ НА ПОСТІЙНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ	258
---	-----

Галат Владислав Ігорович

ВПЛИВ ВІЙНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	262
---	-----

Жакун Маргарита Юріївна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ВІЙНИ: СИНЕРГІЯ ВОЄННОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ	265
---	-----

Івахненко Єлизавета Олександрівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ	269
--	-----

Марченко Дмитро Вікторович

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ	271
--	-----

Омельченко Іван Ігорович

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	274
---	-----

Островерхий Олександр Олександрович

МЕХАНІЗМИ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.	279
---	-----

Раздорожний Герман Юрійович

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АДВОКАТІВ	281
---	-----

Редченко Ярослав Олександрович

ЕМІСІЯ ТА ОБІГ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ: ПОРІВНЯННЯ МІСА ТА ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ...	284
---	-----

Івахненко Єлизавета Олександрівна
Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри міжнародного та європейського права,
заступник декана факультету кібербезпеки та інформаційних технологій

ДО ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ СУТНОСТІ ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРПРОСТОРУ ТА МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Станом на 2025 р. дедалі більше утверджується справедливості тези про те, що цифрова трансформація починає охоплювати переважну більшість сфер суспільного життя.

Прискорена еволюція інформаційно-комунікаційних технологій приводить до формування унікальної інформаційної інфраструктури, – кіберпростору, що вже з самого початку починає так чи інакше ототожнюватись із доволі стійкою уявою про нього, як «середовища підвищеної вразливості», яке характеризується експоненційним зростанням низки деструктивних проявів: від несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів й кібершпигунства до системних атак на критичну інфраструктуру та інших організованих форм проявів протиправної діяльності. Унаслідок цього виникає об'єктивна необхідність імплементації комплексної системи міжнародно-правових механізмів регулювання у сфері кібербезпеки на транснаціональному рівні, що забезпечить можливість протидії асиметричним загрозам в умовах глобалізованого інформаційного середовища.

Попри це, насамперед, слід зазначити, що єдиного визначення поняття «кіберпростір» й досі так і не розроблено ані, як на науково-теоретичному, ані нормативному рівнях, що у свою чергу безумовно призводить до суттєвої проблеми застосування норм міжнародних нормативно-правових актів через подекуди принципово відмінне трактування відповідного поняття державами, міжнародними організаціями та «науковими школами».

Так, наприклад, в опублікованій Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки у липні 2011 р. Стратегії щодо операцій у кіберпросторі, кіберпростір характеризується як «п'ята сфера» військових операцій [1, с. 5]. У свою чергу Міжнародний телекомунікаційний союз в аналітичному посібнику *“Understanding Cybercrime: Phenomena, Challenges and Legal Response”* фактично визначає кіберпростір як певне фізичне і нефізичне середовище, створене або сформоване комп'ютерами, комп'ютерними системами, мережами та їхніми програмами [2, с. 11-12]. Водночас Європейський Союз у своєму стратегічному документі *“Cybersecurity Strategy of the European Union: An Open, Safe and Secure Cyberspace”* сприймає кіберпростір скоріше як віртуальний простір, в якому «циркулюють» електронні дані світових інформаційно-комунікаційних технологічних мереж [3, с. 2, 19]. Отже, подібна різноманітність трактувань зумовлює нагальну потребу в систематизації та узгодженні значної кількості існуючих підходів задля встановлення консолідованого визначення в межах міжнародної юридичної доктрини.

Примітно, що однією з найголовніших «вад» вбачається саме відсутність єдиного міжнародного договору, який на глобальному рівні врегульовував би комплексі питання кібербезпеки. У зв'язку з цим наразі держави знаходяться у ситуації, в якій вони «вимушені» керуватись лише т. зв. «фрагментованими документами» – Конвенцією про кіберзлочинність (Будапештська конвенція, 2001 р.) [4], Резолюцією Організації Об'єднаних Націй з кібербезпеки [5] та Регламентами і директивами Європейського Союзу у галузі захисту даних (наприклад, Загальним регламентом про захист даних) [6]. Окрім відповідних нормативних актів, на думку А. В. Пазюка та В. Я. Новицького, до міжнародних документів, покликаних гарантувати інформаційну безпеку та кібербезпеку також доцільно відносити і універсальні принципи міжнародного права: вирішення міжнародних спорів мирними засобами; обов'язку держав співпрацювати одна з одною; рівноправності і самовизначення народів; суверенної рівності держав; сумлінного виконання зобов'язань; непорушності державних кордонів і територіальної цілісності держав; поваги прав людини та основних свобод [7, с. 71-73; 8, с. 86].

Однак, незважаючи на численні резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй, чіткі правила поведінки держав у кіберпросторі все ще не затверджені в «обов'язковій формі», а існуючі ж «норми відповідальної поведінки» в масі своїй багато в чому залишаються лише на рівні «політичних декларацій».

Подібна ситуація уможливорює дійти висновку про те, що на рівні міжнародних та регіональних інструментів «змістовне наповнення» означеної дефініції суттєво варіюється, що зрештою результує у виникнення низки протиріч, і зрештою спричиняє ускладнення процесів відправлення правосуддя в питаннях забезпечення міжнародної кібербезпеки. З огляду на це, доцільним вважається проведення подальшого дослідження у напрямку уточнення змісту поняття кіберпростору та розроблення проблематики вдосконалення сучасного міжнародно-правового регулювання кібербезпеки.

Список використаних джерел:

1. Department of Defense Strategy for Operating in Cyberspace. URL: <https://csrc.nist.gov/csrc/media/projects/ispab/documents/dod-strategy-for-operating-in-cyberspace.pdf> (date of access: 21.04.2025).
2. Cybersecurity. Understanding Cybercrime: Phenomena, Challenges and Legal Response : Report / M. Gercke ; Telecommunication Development Sector, ITU. Geneva, 2014. 370 p. URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Cybersecurity/Documents/Cybercrime2014_E.pdf (date of access: 21.04.2025).
3. Joint Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Cybersecurity Strategy of the European Union: An Open, Safe and Secure Cyberspace. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013JC0001> (date of access: 21.04.2025).

4. Конвенція про кіберзлочинність : Міжнародний документ від 23.11.2001. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text (дата звернення 21.04.2025).

5. Creation of a Global Culture of Cybersecurity : Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Second Committee (A/57/529/Add.3)] 57/239. URL: https://www.itu.int/ITU-D/cyb/cybersecurity/docs/UN_resolution_57_239.pdf (date of access: 21.04.2025).

6. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) : Міжнародний документ від 27.04.2016 № 2016/679. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення 21.04.2025).

7. Пазюк А. В. Міжнародно-правове регулювання інформаційної сфери (теоретичні і практичні аспекти) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.11. Київ, 2016. 467 с.

8. Новицький В. Я. Проблематика правового регулювання інформаційної та кібербезпеки в сучасній світовій політиці: міжнародно-правовий аспект. *Європейські перспективи*. 2021. № 2. С. 84–91.

Ключові слова: цифрова трансформація, інформаційно-комунікаційні технології, кіберпростір, кібербезпека, глобалізоване інформаційне середовище, міжнародне право.

Keywords: digital transformation, information and communication technologies, cyberspace, cybersecurity, globalised information environment, international law.

Марченко Дмитро Вікторович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри міжнародного та європейського права*

ЕЛЕКТРОННІ ДОГОВОРИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ

Сучасна інформаційна епоха потребує нестандартних рішень для давно відомих викликів. У ХХІ столітті людство перейшло на новий рівень розвитку цивілізації, де технологічний прогрес визначає темп змін. Ми перебуваємо у світі безперервного вдосконалення цифрових технологій і активного розширення можливостей Інтернету. Ці процеси кардинально впливають на всі сфери життя – від освіти й економіки до культури та соціальної взаємодії. Інтернет відкриває безмежні перспективи для комунікації, обміну знаннями та ведення бізнесу, стираючи географічні кордони. Однак, разом із новими можливостями виникають і виклики: кібербезпека, збереження приватності, контроль над поширенням дезінформації. Саме тому адаптація до цифрової реальності стає ключовою умовою успішного розвитку суспільства.